

جشنواره فیلمهای عربی در آمریکا

کاترین روث

دروغهای حقیقی

این کشور هم سیر نزولی داشته است. آراسوقلی درباره وضعیت صنعت سینمای جهان عرب می‌گوید: تکامل فیلمسازی در بخش‌های مختلف جهان عرب را باید براساس گرایش‌های عظیم تاریخی آنان مورد ارزیابی قرار داد. همین مسئله باعث می‌شود تا فیلمهای ما با فیلمهایی که در دیگر مناطق جهان تولید می‌شوند تفاوت و فاصله داشته باشند.

شکست اعراب در جنگ ۱۹۶۷ خاورمیانه یکی از آن مثالهاست. ناگهان مردم سراسر جهان تصمیم گرفتند نگاه دقیق‌تر و نزدیکتری به کشورهای خود داشته باشند. آنها می‌خواستند مسائل را به شیوه و از دیدگاه خودشان بیان کنند و با زبان خودشان درباره تجربه‌های محلی صحبت کنند. دیگر بحث دنیای عرب نبود. مردم هر کشوری می‌خواستند تعریف دقیقی از خودشان داشته باشند.

خالد صدیق اولین فیلمساز منطقه خلیج فارس است. او سال ۱۹۷۱ فیلم «دریای بیرحم» را ساخت. بازیگران فیلم براساس وضعیت محلی خود حرف می‌زنند و عمل می‌کنند. این زبان حتی برای دیگر مردم کشورهای همسایه سخت و درک آن مشکل بود.

قصه فیلم در دوره قبل از کشف نفت در کویت اتفاق می‌افتد و موضوعی سرشار از تملیق را درباره یک چاه کن تعریف می‌کند. فیلم صدیق نگاهی انتقادآمیز به جامعه فنودالی کویت که دارد راه خودش را می‌رود دارد. در سال ۱۹۷۹ فرخ بلوفه الجزایری فیلم تهله را تهیه کرد. این اولین فیلمی بود که بعد از استقلال شمال آفریقا تولید شد. گرچه در این فیلم محل رویداد وقایع شبیه خیلی دیگر از کشورهای عرب است. فیلم به نقش زنان در جامعه عرب و ملیت‌گرایی عرب می‌پردازد.

امروزه فیلمسازان جهان عرب تلاش می‌کنند برای پیدا کردن بازار وسیع بین‌المللی زبان فیلمهای خود را به زبان کشورهای قاره‌های دیگر نزدیکتر کنند. نحوه کاراکترپردازی آنها اخیراً شباهتهایی به همکارانشان در سینمای اروپا پیدا کرده است.

فیلمسازان عرب در فیلمهای خود بر روی درامهایی خانوادگی فوکوس می‌کنند و چشم‌اندازهای شخصی را در موضوعات بزرگتر و وسیعتر به نمایش می‌گذارند.

آمریکایی برسد. آراسوقلی که فلسطینی‌الاصل است فیلمسازی را بطور تجربی آموخته و سپس در دانشگاه آن را ادامه داده است. او که هم اکنون در یک شرکت فیلمسازی کار می‌کند می‌گوید: تقسیم سنن غنی فیلمسازی موجود در جهان عرب و نمایش فیلمهايمان در قاره‌های دیگر کار بسیار بزرگی است. به این ترتیب مردم، هم با سنن و هم با تاریخ ما آشنایی بهتری پیدا می‌کنند.

جشنواره سینمای عرب یک ماه در مرکز انجمن فیلم لینکلن برقرار بود. آرشیوهای فیلم کشورهای عرب فیلمهای این جشنواره را تأمین کردند. این جشنواره پس از مرکز لینکلن در یک گردش دایره‌ای در دانشگاه برکلی کالیفرنیا، واشنگتن و لس‌آنجلس نیز به نمایش در می‌آیند. اولین فیلم عربی در سال ۱۸۹۶ در اسکندریه مصر ساخته شد. این فیلم با کمک برادران لومی پر، پیشگامان سینما به مرحله تولید رسید. تاریخ ساخت این فیلم به یک ماه پس از تولید اولین فیلم برادران لومی بر می‌گردد.

چهار دهه بعد مصر تنها کشور جهان عرب بود که فیلمی را به طور مستقل تهیه و تولید کرد. از قدیمی‌ترین فیلمهای کشور مصر می‌توان به فیلم تحلیل Resolution در سال ۱۹۲۹ اشاره کرد که توسط کمال سلیم تهیه و کارگردانی شد.

این فیلم سرآغاز تولید فیلمهای رئالیستی در دنیای عرب بود. قصه فیلم همان قصه معروف و سنتی دل بستن دختر و پسری به یکدیگر است. اما برخلاف فیلمهای دیگر پسر نماینده غیرمتعارف نسل جوانی در منطقه سنتی قاهره است.

بسیاری از فیلمهای اولیه قصه خود را از کتابها و نوشته‌های ادبی می‌گرفتند. در سال ۱۹۶۰ فیلم آغاز و پایان The Beginning and Teh End از بازیهای عمر شریف و صنعا جمیل بهره می‌گیرد. جمیل در این فیلم نقش خواهر نازک دل شریف را بازی می‌کرد. فیلم قصه خود را از یکی از کتابهای نجیب محفوظ گرفته بود.

گرچه هنوز هم سینمای مصر در صنعت سینمای جهان عرب حرف اول را می‌زند و بیشترین تعداد فیلم را تولید می‌کند، اما طی دهه اخیر شمار و تولیدات سینمایی

چند سال است که در تعدادی از فیلمهای حادثه‌ای سینمای آمریکا، اعراب در نقش منفی این فیلمها ظاهر شده‌اند.

شاخص‌ترین نمونه این کارها دروغهای حقیقی با بازی آرنولد شوارتزنگر و تصمیم اجرایی با بازی کورت راسل هستند. شخصیتهای منفی این فیلمها اعرابی هستند که کارشان بمب‌گذاری و دیگر اهداف تروریستی است. استودیوهای فیلمسازی می‌گویند انتخاب این قوم برای ایفای نقش‌های منفی فیلم‌های حادثه‌ای دلیل خاصی نداشته و قرار است آنها فقط اجای خالی روسها و کمونیست‌های سرخی را که تا قبل از این بهانه و دستاویزی برای حرکات محیرالعقول امثال جیمز باندها بوده‌اند، پرکنند.

جشنواره فیلمهای عربی در آمریکا به تماشاگران سینما این فرصت را دارد که با اعراب بدون اینکه استودیوهای بزرگ فیلمسازی دخالتی داشته باشند، آشنایی نزدیکتر، دقیق‌تر و بهتری پیدا کنند.

ماه گذشته جشنواره فیلمهای عربی در آمریکا برگزار شد. این جشنواره یکی از بزرگترین و مطرح‌ترین جشنواره‌های فیلم عربی بود که تاکنون در کشور آمریکا برپا شده است. در این جشنواره برای اولین بار تعدادی فیلم که تا پیش از این در آمریکا نمایش داده نشده بود، به نمایش در آمد. جشن سینمای عرب با شکوه تمام برگزار شد.

۴۰ فیلمی که در جشنواره نمایش داده شد در ۲ بخش فیلمهای جدید و آثار کلاسیک بود. در هر دو گروه فیلمهایی به نمایش درآمد که از نظر سبک و محتوای قابل بحث و مثال‌زدنی بودند. آنها جهان و جامعه عرب را از دریچه چشم اعراب نمایش دادند و به صورت آنترناتیوی برای آن نوع قصه‌گویی در آمدند که معمولاً تا بحال در مورد فرهنگ اعراب روی پرده سینماهای آمریکا رفته است.

تمام فیلمها با زیرنویس انگلیسی به نمایش درآمدند. بجز خصوصیات فرهنگی و تفاوت‌های هنرمندانه، این فیلمها از نظر سیاسی و تاریخی بسیار غنی هستند و به تماشاگران خود کمک کردند تا درک تازه و درست‌تری از مردم جهان عرب بدست آورند. این درک به دلیل سوتفاهات قبلی تا به امروز غلط و ناکامل بوده است.

جشنواره را ریچارد دنیا مدیر برنامه‌ریزی مرکز انجمن فیلم لینکلن با همکاری عالیه آراسوقلی هنرمند دنیای عرب برپا کرد. آراسوقلی پس از برپایی جشنواره گفت: اولین واکنش مشترک و عمومی تماشاگران پس از تماشای فیلمها شگفت زده شدنشان بود. آنها در کمال تعجب متوجه شدند که دنیای تازه‌ای را کشف کرده‌اند. دنیایی که تا قبل از این نمی‌شناختند و درک غلطی نسبت به آن داشتند. از سوی دیگر دیدن این نکته باعث تأسف است که تماشاگران آمریکایی نسبت به فرهنگ و جامعه ما تا این اندازه کم اطلاع بودند و این فیلمها چنین تأثیر زیادی بر روی آنها بگذارد. خوشبختانه، این جشنواره کمک کرد تا درها باز شود و صدای واقعیات به گوش تماشاگران